

Enhed
Valgenheden

Sagsbehandler
CLH

Koordineret med

Sagsnr.
2013-06108

Doknr.
100782

Dato
21-05-2013

Notat vedr. spørgsmål om, hvorvidt en kommunalt ansat, hvis ægtefælle er kandidat ved kommunalvalget, må fungere som stemmemodtager

Tønder Kommune har ved e-mail af 26. februar 2013 rettet henvendelse til Økonomi- og Indenrigsministeriet med en forespørgsel om, hvorvidt en kommunalt ansat, hvis ægtefælle er kandidat ved kommunalvalget, må fungere som stemmemodtager.

Det fremgår ikke direkte af valglovgivningen, hvorvidt en kommunalt ansat må fungere som stemmemodtager ved kommunalvalget, såfremt vedkommendes ægtefælle er kandidat ved valget.

Kommunalt ansatte som stemmemodtagere

Brevstemmer skal afgives til en eller to brevstemmemodtagere afhængig af, hvor brevstemmeafgivningen foregår. Stemmemodtagerens opgave er ved afgivning af brevstemmer at sikre vælgerens identitet, udlevere brevstemmematerialet, overvære vælgerens underskrift på følgebrevet, attestere stemmeafgivningen samt overvære vælgerens udfyldelse af yderkuverten, jf. § 67 i lov om kommunale og regionale valg (lovbekendtgørelse nr. 127 af 11. februar 2013). Stemmemodtageren skal endvidere yde den fornødne hjælp til stemmeafgivning, såfremt vælgeren ønsker det. Se nærmere herom nedenfor.

Ved brevstemmeafgivning i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, jf. den kommunale og regionale valglovs § 59, eksempelvis på kommunernes borgerservicecentre m.v., varetager kommunens personale funktionen som brevstemmemodtagere. Der er ikke nogen regel i loven om, at der skal medvirke to stemmemodtagere ved denne brevstemmeafgivning.

Af lov om kommunale og regionale valg § 61, stk. 1, fremgår det, at vælgere indlagt på sygehuse eller indsat i kriminalforsorgens anstalter eller arresthuse kan afgive brevstemme til to stemmemodtagere, der er ansat i kommunens forvaltning eller på institutionen. Ved afgivelse af brevstemmer i visse boligformer og boliger samt i vælgerens hjem kan den ene af de to brevstemmemodtagere ligeledes være udpeget blandt personale ansat i kommunens forvaltning, jf. § 61, stk. 2.

Hjælp til stemmeafgivning

Det følger af lovens § 67, stk. 4, at såfremt vælgeren har brug for hjælp til stemmeafgivningen, skal den eller de stemmemodtagere, brevstemmen afgives til, yde den fornødne hjælp.

Lovens § 67, stk. 5, fastslår, at kandidater til kommunalvalget, der fungerer som stemmemodtagere, ikke må yde hjælp til stemmeafgivning. Af lovforslaget (lovforslag

nr. 17 fremsat 9. oktober 2008), som dannede baggrund for denne bestemmelse, fremgår følgende:

"For [...] at mindske risikoen for utilbørlig påvirkning af stemmeafgivningen har Velfærdsministeriet fundet det hensigtsmæssigt at foreslå, at en person, der virker som hjælper ved stemmeafgivningen som *myndighedsperson* (valgstyrer, valgtilforordnet eller kommunalt ansat udpeget som stemmemodtager), ikke selv må være opstillet som kandidat til valg i den pågældende [...] kommune eller region [...]. Herved undgås konkrete interessekonflikter ved de pågældende kandidaters medvirken til valg-handlingen, og desuden undgår de pågældende kandidater at blive udsat for beskyldninger om uregelmæssigheder i forbindelse med optælling m.v. af stemmer for eget parti eller kandidatliste. Endvidere undgås situationer, hvor kandidatens medvirken til vælgerens egen stemmeafgivning opfattes som intimiderende af vælgeren selv.

Et forbud mod kandidaters bistand ved vælgeres stemmeafgivning ligger således i forlængelse af de tilsvarende hensyn til valghandlingens legitimitet og neutralitet, der har begrundet de begrænsninger i kandidaters medvirken ved stemmeoptællingen, jf. [...] § 78 a i den kommunale og regionale valglov.

Hertil kommer, at det i de situationer, hvor personlig hjælper udpeget af vælgeren medvirker til stemmeafgivningen, er særlig vigtigt, at myndighedspersonen gennem sin medvirken til vælgerens stemmeafgivning sikrer, at vælgeren ikke udsættes for utilbørlig påvirkning ved stemmeafgivningen.

Samtidig er det ikke fundet nødvendigt at lade de hjælpere, som vælgerne selv udpeger, omfatte af denne begrænsning, da myndighedspersonen i kraft af sin neutralitet forudsættes på tilstrækkelig og betryggende vis at kunne sikre den pågældende vælger mod utilbørlig påvirkning fra den personlige hjælper, også hvis denne selv skulle være kandidat til det pågældende valg."

Af lovforslagets særlige bemærkninger fremgår der i forhold til § 67, stk. 5, følgende:

"Hensigten med den foreslåede regel er [...] at undgå enhver tvivl om, at den pågældende stemmemodtager både formelt som reelt er upartisk og neutral og for at sikre vælgeren mod utilbørlig påvirkning."

Forbud mod at kandidater kan fungere som stemmemodtagere i visse situationer

I § 4, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 127 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning på sygehuse, § 4, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 130 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, § 3, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 129 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i kriminalforsorgens anstalter og arresthusene samt § 10, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem er det desuden fastslået, at kandidater ved kommunalvalget ikke kan udpeges til at varetage hvervet som stemmemodtagere ved brevstemmeafgivning henholdsvis på sygehuse, i visse boformer og boliger, i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse samt i vælgerens hjem. I disse situationer er kandidater således ikke alene afskåret fra at yde hjælp til stemmeafgivningen, men fra at varetage hvervet som stemmemodtager i almindelighed. Det må antages, at der ligger de samme hensyn bag disse bestemmelser som bag ovennævnte bestemmelse i § 67, stk. 5, i lov om kommunale og regionale valg.

De generelle regler om inhabilitet

Af forvaltningsloven § 3, stk. 1, fremgår følgende:

"§ 3. Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, er inhabil i forhold til en bestemt sag, hvis

1) vedkommende selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er eller tidligere i samme sag har været repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,

2) vedkommendes ægtefælle [...] har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,

[...]"

Princippet for, hvorvidt en person, der virker inden for den offentlige forvaltning, må anses for inhabil, er udtrykt i forvaltningslovens § 3, og hvor forvaltningsloven ikke finder direkte anvendelse, er princippet stadig relevante. Disse principper finder derfor også anvendelse ved vurderingen af, om en kommunalt ansat, hvis ægtefælle er kandidat ved kommunalvalget, kan fungere som stemmemodtager.

Konklusion

Efter Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse vil en stemmemodtager i kraft af sit ægteskab med en kandidat ikke kunne fungere som stemmemodtager i de situationer, hvor kandidaten er afskåret herfra, jf. princippet i forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 2. Det forhold, at der eventuelt medvirker en anden stemmemodtager i henhold til lovens regler herom, ses ikke at kunne føre til andet resultat.

En ægtefælle til en kandidat, som er kommunalt ansat, er efter ministeriets opfattelse dermed afskåret fra at fungere som stemmemodtager ved brevstemmeafgivning på sygehuse, i visse boformer og boliger, i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse samt i vælgerens hjem, jf. ovenfor.

Bestemmelsen i lov om kommunale og regionale valg § 67, stk. 5, hvorefter kandidater til kommunalvalget, der fungerer som stemmemodtagere, ikke må yde hjælp til stemmeafgivning, er bl.a. begrundet i at undgå konkrete interessekonflikter og beskyldninger om uregelmæssigheder samt undgå situationer, hvor kandidatens medvirken til vælgerens egen stemmeafgivning opfattes som intimiderende af vælgeren selv. De samme forhold vil efter ministeriets opfattelse gøre sig gældende, hvor en kandidats ægtefælle fungerer som stemmemodtager, jf. herved tillige princippet i forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 2.

En ægtefælle til en kandidat, kan således ikke som stemmemodtager, uanset under hvilke omstændigheder brevstemmeafgivningen forekommer, yde hjælp til stemmeafgivningen.